

AZ ÉG KERTJE

ERDEI KÁPOLNA, PANNONHALMA, SZENT IMRE-HEGY

ÉPÍTÉSZEK ARCHITECTS: MOME ÉPÍTÉSZETI INTÉZET

SZÖVEG TEXT: ZSOLDOS ANNA

FOTÓK PHOTOS: BUJNOVSZKY TAMÁS

„Hanyatt fektünkben az égre, kimeríthetetlen nappali kékjére, felhőkertjeire vagy az alkonnal kinyíló csillagvirágaira látunk. Ekkor a földvonulatok, a növények, a fák koronái vagy az építmények fogják keretek közé látómezőnket. A földi formák így kerítik körül az ég szemünk előtt nyíló végtelenjét.”

(Tillmann József: Távkertek – A Nyugalom tengerén túl)

A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem 2017/18-as tavaszi szemeszterében Körösvölgyi Zoltán által tartott *Kortárs szakrális művészet* című elméleti kurzus eredményeképpen nem hallgatói esszék, hanem a szakralitás kérdésével foglalkozó művészeti alkotások születtek. A kurzus egyik külsős, teológiát hallgató diákja az utolsó órán felajánlotta, hogy tartana egy misét a csoportnak, csupán az erre alkalmas helyszín hiányzott. Erre válaszként egy építészhallgató felvetette: építsenek közösen egy kápolnát. Így kezdődött a pannonhalmi Szent Imre-hegyen álló kápolna története.

A következő lépés a helyszín megtalálása volt, mely a Pannonhalmi Önkormányzat felajánlásával történt, így a csoport a Szent Imre-hegy egyik tisztása mellett döntött. Az építkezéshez szükséges anyag is rendelkezésre állt, mivel az órán részt vevő építészhallgatók 2017-ben tagjai voltak a Hello Wood Építész Mustra győztes építészcsoportjának, így 500 000 forint értékű faanyagot nyertek. A tervezés a kurzus vége után átcsúszott a nyárba, jó pár hónappal így is megelőzve az építkezést. Több tervváltozat is készült, de mindegyik a terület valós adottságaihoz képest módosult, a végső fázis a helyszínen forrott ki.

A tisztás természetes módon elliptikus formát képez, ehhez idomulva elliptikus, szoborszerű építményben gondolkodtak. A diákoknak a helyi erdész mesélte, hogy ezen a sávon próbálkozásai ellenére sem telepedt meg fa. A tisztás domborodó talaja még inkább megkívánta a hajlított formát. A tervezők Tillmann József *Távkertek – A Nyugalom tengerén túl* című könyvében leírt, égi kertekről szóló gondolata alapján egy „égi kerítést” akartak létrehozni azáltal, hogy a terület elhatárolása vizuálisan megjelenik, szent és profán különválik, de a földön mégsem okoz fizikai akadályt. Az építmény így kapott vaslábazatot – és ezáltal a lebegés érzetét. A területről csupán az égboltra nyílik kilátás. A Pannonhalmi Önkormányzat mindössze annyit kért, hogy a millennium kapcsán a tisztás fölötti dombon emelt Szent Imre emlékművet kapcsolják össze az épülő kápolnával.

ÉPÍTÉSZ TERVEZŐK // ARCHITECTS:

DOMOKOS KÁZMÉR, KADERJÁK ESZTER, KÉRY DOROTTYA, PONGRÁCZ ANNA, SEBESTYÉN NOÉMI ÉVA

MOZAIK // MOSAIC WORK:

KELEMEN BÍBORKA

KONZULENSEK // CONSULTANTS:

BENE TAMÁS, KÖRÖSVÖLGYI ZOLTÁN, VASS-EYSEN ÁRON

PROJEKTKOORDINÁTOR // PROJECT COORDINATION:

SEBESTYÉN NOÉMI ÉVA

ÉPÍTŐK // BUILDING WORKS:

BARNA GERGELY PÉTER, BENCZÚR BENEDEK, BENE MÁRTON, BENE TAMÁS, BESENVEY BERTALAN, DOMOKOS KÁZMÉR, DRESCH ANNA, DZSÁKOMÓ BÉLA, FARKAS SÁRA, HEIM LEHEL, HORVÁTH PATRIK, ILLÉS ANDOR ERAZMUS, KADERJÁK ESZTER, KELEMEN BÍBORKA, KÉRY DOROTTYA, KIRÁLY CSENGE, KISS BARNABÁS, KÓPACZ HANNA, KÖRÖSVÖLGYI ZOLTÁN, KRUSINSZKY KITTI, KUBINYI ALIZ, KUBINYI HANNA, LÁSZLÓ ÁGNES, LOSONCZI MÁRTON, LUKOVSKI BALINT, NAGY ZOLTÁN, NOVÁK MÁTÉ LENÁRD, PINTER SÁRA, PONGRÁCZ ANNA, SEBESTYÉN NOÉMI ÉVA, SOLYMOS ROLAND, SOÓKI-TÓTH ANNA, SUBA-FALUVÉGI SZILÁRD, SURINY BALÁZS, SZABOLCS KIRA, SZAKSZ BLANKA, TÓTH FÁBIÁN PATRIK, TUDISCO JÚLIA, TURI ANDRÁS, VASS-EYSEN ÁRON

TÁMOGATÓK // SUPPORTED BY:

HELLO WOOD, MOHOLY-NAGY MŰVÉSZETI EGYETEM, PANNONHALMA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A kápolna hossz tengelye az emlékműhöz kapcsolódik, a két tisztás közötti fás részt kitisztították, átjárhatóvá tették. A terület koncentrikusan ismétli az ellipszis formát: a fák is ívesen keretezik a tisztást. A 14 méter hosszú ellipszist gyújtópontos szerkesztéssel mérték ki, 50 cm-enként raktak le egy faléceket, ami kijelölte a kontúr. A forma hosszabbik oldala észak-déli, míg a rövidebbik kelet-nyugati tájolású. A kápolna oltárát a gyújtópontban jelölték ki. Az ellipszis faíve 14 cm vastag, 7 rétegben csavarozott és ragasztott, lekezelt és lazúrozott faléc. 11 darab hegesztett vasláb tartja, a 12. láb egy kő, itt a húr már érintkezik a talajjal. Építkezés közben született a döntés, hogy az építmény nem vízszintes, hanem döntött formát kap. Egyrészt így természetesen lefolyik róla a víz, másrészt pedig a talaj struktúrájához illeszkedik. Ezáltal van olyan pontja, ami a talajhoz kapcsolódik, és olyan is, ami embernagyságnál is magasabb. A fa hajlítása épületszerkezeti problémákat vetett fel, de a gyakorlatban kivételezhetőnek bizonyult. A húrszerkezet körüljárható, ülhető, szabadon felhasználható, akár kerengőként meditálásra, akár mászásra, pihenésre. Az építmény betonból öntött oltára is többfunkciós, formájából adódóan lehet szenteltvíztartó, keresztelőmedence vagy akár madáritató. A kurzus egyik hallgatója a ravennai Galla Placidia mozaik által inspirált, Szent Imrere utaló motívumokat is megjelenítő mozaikkal díszítette, ennek alapanyagát adományként kapták.

A csoport egy olyan objektumot kívánt létrehozni, amely felekezettől, hittől függetlenül is szakrális tartalmat hordoz. Munkájuk nyomán igazi kortárs szakrális „épület” jött létre, amelynek ikonográfiai olvasata is van. Emberbe ivódott ősi szám- és formai szimbolikája is egyértelmű. A 7-es szám többször ismétlődik, ami az ég és a föld találkozásának – helyi vonatkozásban a pannonhalmi Boldog Mór apát legendájának – egyik fontos eleme, a zsidó-keresztény hagyományban a világ teremtésének száma. A világ másik pontján, Mexikóban hasonló szakrális szimbolikával épült 2012-ben a Circle Sanctuary (Dellekamp Arquitectos és Periferica Studio), amely szintén egy fás területet ölel körbe.

A kápolnát augusztus 20-án kezdték el építeni, és hét nap alatt be is fejezték. Az építők csapata folyamatosan bővült, különböző egyetemekről érkező diákokkal, helyiekkel és jóakarókkal, s végül már körülbelül negyvenen dolgoztak a kápolnán. Beszentelés nem történt, de az avató ünnepségén egyben keresztelőt is tartottak. Egy hét alatt nem csak a kápolna épült fel, hanem egy igazi közösség is kialakult.

Az írás a tervező, építő diákokkal és az őket segítő tanárokkal történt beszélgetések nyomán jött létre, a szerző ezúton köszöni a segítségüket.

¹ Tillmann József: Közel és távol kertjei, <http://www.c3.hu/~tillmann/konyvek/tavkertet/kert.html>

THE GARDEN OF HEAVENS FOREST CHAPEL, PANNONHALMA, ST EMERY'S HILL

The theoretical course held by Zoltán Körösvölgyi at Moholy-Nagy University of Arts in the academic year 2017/18 was titled Contemporary Sacred. As a result, works of art associated with the sacred were born in its wake instead of the common students' essays. A student specialized in theology offered during the course to hold a mass service for the group, but they had no venue suited for this purpose. In response, an architect student proposed that they could have a chapel built together. This a long-term design process was scheduled, and after a week's work, now there is a chapel standing on St Emery's Hill in Pannonhalma.